

Die Universität Wien im Konzert europäischer Bildungszentren : 14.–16. Jahrhundert. Herausgegeben von Kurt Mühlberger und Meta Niederkorn-Bruck. Wien, München : Böhlau, Oldenbourg, 2010. 281 strani (Veröffentlichungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung ; 56).

Dunajska univerza, *Alma Mater Rudolphina Vindobonensis*, ustanovljena 12. marca 1365, je bila tista ustanova, kamor je hodilo – in to ne samo v srednjem veku, ampak vse do propada monarhije 1918 – študirat največ ljudi s slovenskega ozemlja. Iz univerzitetnih matrik, ki so jih začeli voditi dvanajst let po ustanovitvi (1377), je razvidno, da je bilo do leta 1518 na dunajsko univerzo vpisanih 585 študentov s Koroške, 695 s Štajerske in Prekmurja, 904 s Kranjske in 87 s Primorja. V slabem poldrugem stoletju je torej na dunajski univerzi študiralo kar 2271 ljudi s prostora, katerega največji del je bilo ravno slovensko ozemlje, čeprav jih zato še ne moremo opredeliti kot Slovence, saj ni mogoče ugotoviti niti kolikim med njimi je bila slovenščina materni ali pogovorni jezik, niti je tedaj obstajala neka slovenska etnična ali nacionalna zavest, ki se je izoblikovala šele veliko kasneje. Niti študentje s Kranjske, ki jih je bilo presenetljivo veliko – po neki drugi statistiki so v obdobju med 1450 in 1550 predstavljali kar 7 % avstrijske akademske nacije, ki je bila čisto geografska oznaka in so vanjo spadali študentje iz habsburških dežel in Italije – po svojem izvoru seveda niso bili jezikovno homogeni, čeprav je upravičeno pričakovati, da so morali v veliki večini izvirati iz okolji, kjer so doma govorili slovensko.

Teh nekaj statističnih podatkov, ki bi jih zlahka dopolnili z imeni in priimki konkretnih oseb ter v nekaterih primerih tudi z njihovimi biografijami, ki pričajo o uspešnih karierah, ki so jih naredili v svojem življenju, je dovolj upravičen razlog, da opozorimo na zbornik o prvih stoletjih dunajske univerze. V njem so objavljeni referati s simpozija, ki ga je organiziral v letu 2007 ustanovljen *Wiener Arbeitskreis für Universitätsgeschichte*; to je krog ljudi, ki institucionalno deluje v Arhivu dunajske univerze in na Inštitutu za avstrijske zgodovinske raziskave in ko ga povezuje sistematično raziskovanje zgodovine in objavljanje virov druge najstarejše univerze na prostoru srednjeveškega cesarstva severno od Alp.

Simpozij, na katerega so bili povabljeni mednarodno uveljavljeni zgodovinarji in zgodovinarke, ki se ukvarjajo z modernimi oziroma danes aktualnimi vprašanji iz zgodovine univerz in znanosti, je bil organiziran tudi zaradi priprav na bližajoči se jubilej – 650-letnico ustanovitve univerze (2015). Na njem so bila na eksemplaričen način obravnavana različna vprašanja, ki se tičejo univerzine najstarejše preteklosti,

hkrati pa je bila intencija simpozija umestiti dunajsko univerzo v »koncert evropskih izobraževalnih središč« poznega srednjega in zgodnjega novega veka. Vsega skupaj je v zborniku objavljenih petnajst prispevkov, ki so razdeljeni v štiri velike tematske bloke: ustanovitev univerze in njena vpetost v okolje; učitelji, učenci in vsebina pouka; viri in njihova obelava; humanistični in jezuitski vplivi. V slednjem bloku se nahaja tudi prispevek Marije Wakounig o sicer dobro poznanem dunajskem študentu, profesorju, znanstveniku in univerzitetnem »multifunkcionarju« Luki iz Dobropolja, ki sodi v skupino na začetku omenjenih študentov iz slovenskega prostora in ki – prispevek namreč – edini neposredno obravnava tudi poglavje iz slovenske kulturne in znanstvene zgodovine.

Brez namere, da bi naštevati naslove posameznih prispevkov ali celo povzemali njihove vsebine, naj samo opozorim, da nagovarjajo pomembne in zanimive teme, ki se ne tičejo zgolj univerze same ampak so tudi širše socialno relevantne. Sem sodi npr. tako vprašanje o koristnosti (uporabnosti) univerze za dunajski dvor, o »konfliktni harmoniji«, ki se je vzpostavila med njo in mestom kot tudi o revščini med študenti. Prav takšne in podobne širše kulturnozgodovinske teme pa so tudi izziv za raziskovanje novih vprašanj, ki se postavljajo in o katerih bi si želeli boljših predstav, kot jih imamo. Nenazadnje, resnično vsakodnevno življenje na univerzi, oblike sobivanja med profesorji in študenti najrazličnejšega izvora znotraj burs, kolegijev ipd., ni nič manj zastrto našemu pogledu, kot vemo npr. (pre)malo tudi o metodiki in vsebini pouka. Skratka, kot vsaka dobra knjiga, odgovarja tudi pričujoči zbornik na številna vprašanja, nič manj pa jih tudi odpira.

Peter Štih